

Ewa Niesiołowska-Śreniowska

Aleksandrów Łódzki, st. 1A, gm. loco,
woj. łódzkie, AZP 65-50/2

Informator Archeologiczny : badania 30, 19-20

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

głównie fragmenty kości długich (m.in. konia), w interesującym układzie przestrzennym. Wśród znalezisk krzemiennych przeważa typowy materiał odpadkowy (odłupki, bardzo drobne luski). Znaczącą grupę stanowią zbrojniki i narzędzia (rytce klinowe i węglowe, półtylczaki, drapacze), znaleziono też kilka rdzeni. Zabytki krzemienne pod wieloma względami nie różnią się od zebranych poprzednio z powierzchni (obecność patyny, zbliżona struktura inwentarza). Cechą różnicującą jest natomiast dużo większe niż na powierzchni zagęszczenie materiału krzemiennego w warstwie lessu oraz jego cechy metryczne – przewaga zabytków drobnych i bardzo drobnych. Eksplorację zatrzymano na głębokości 40–50 cm od poziomu ziemi, a wykop – przykryty folią i zasypany – pozostawiono do następnego sezonu. Na drugi (prawdopodobnie) poziom z zabytkami paleolitycznymi natrafiono w tym samym wykopie w obrębie odwiertu na głębokości 120–150 cm od poziomu ziemi. Istnienie tego poziomu, choć wielce prawdopodobne, nie wydaje się jednak bezsporne, nie można bowiem wykluczyć możliwości przypadkowego zsunęcia się zabytków krzemiennych z poziomu pierwszego w otwór odwiertu. Próba dotarcia do tego poziomu i zweryfikowania jego obecności w sąsiednim, oddalonym o 5 m, sondażu zakończyła się wynikiem negatywnym.

Materiały przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Badania będą kontynuowane.

ŻUŁAWKA, st. 13,
gm. Wyrzysk,
woj. piłskie
AZP 38-31/31

- obozowisko schyłkowopaleolityczne
- obozowisko z wczesnego i późnego mezolitu
- osada neolityczna
- osada z wczesnej epoki brązu

Stacjonarne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez Piotra Dmochowskiego (Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 21 m².

Stwierdzono następującą stratygrafię stanowiska: warstwa próchnicza, warstwa szarego piasku z dużą zawartością próchnicy, warstwa szarego piasku, calec. Odsłonięto dwa obiekty: silnie rozmyte palenisko w postaci kręgu przepalonych kamieni z dużą zawartością węgla drzewnych oraz obiekt ziemny w postaci spagowych partii jamy o wyraźnej domieszce próchnicy, prawdopodobnie związany z osadnictwem neolitycznym. Pozyskano zespół, składający się z około 20 000 zabytków nieorganicznych i organicznych, takich jak: narzędzia i odpady krzemienne, ceramika naczyniowa, szczątki kostne i szczątki ryb, ziarna zbóż, lupiny orzechów laskowych oraz bursztyn.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (kopie dokumentacji w archiwum PSOZ w Pile). Wyniki badań zostaną opublikowane w „Wielkopolskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI,
st. 1A, gm. loco,
woj. łódzkie,
AZP 65-50/2

Mezolit

- obozowisko kultury komornickiej (mezolit)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 12 lipca do 28 sierpnia przez mgr Ewę Niesiołowską-Śreniowską (Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi). Finansowane przez PSOZ oraz Urząd Miasta i Gminy Aleksandrów Łódzki. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Eksplorowano skupienie zabytków, zawierające dużą ilość bardzo drobnego materiału krzemiennego, z przewagą odłupków, odpadków, wiórów i ich fragmentów oraz zbrojników

i mikrorylców. Odkryto kilka palenisk, z których część wiąże się prawdopodobnie z mezolitem. Większość zabytków znajdowała się na złożu pierwotnym (dotyczy to zwłaszcza północnej części stanowiska), o czym świadczy poziom orsztynu, który tak mocno scementował zabytki, że często znajdowano je w środku jego dużych brył. Dowodzi to późniejszego znacznego zwilgotnienia klimatu, co, jak wiadomo, można wiązać z okresem atlantyckim. Pewna część zabytków została przemieszczona po stoku południowym i wschodnim, gdzie pierwotnie znajdowało się duże jezioro. Prawdopodobnie uchwycono wschodni kraniec obozowiska.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Pracach i Materiałach Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”.

Badania będą kontynuowane.

BIELAWA, st. 12,
gm. loco,
woj. wałbrzyskie,
AZP 88-25/21

- obozowisko kultury chojnicko-pieńkowskiej (mezolit)
- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada z wczesnej epoki brązu

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Jarosława Bronowickiego. Finansowane przez PSOZ. Stanowisko znane z badań w latach 1989 i 1990.

Bokiny, st. 63,
gm. Łapy, woj. białostockie

patrz: neolit

Chełm,
ul. Czarnieckiego 8, st. 144

patrz: wczesne średniowiecze

DREŚTWO, st. 10,
gm. Bargłów Kościelny,
woj. suwalskie,
AZP 25-82/90

- grób szkieletowy barwiony ochrą (mezolit)
- obozowisko (?) kultury niemeńskiej (przełom mezolitu i neolitu)

Stacjonarne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 29 lipca do 23 sierpnia przez mgr mjr Jerzego Brzozowskiego i Jerzego Siemaszko (Muzeum Okręgowe w Suwałkach). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Suwałkach. Drugi sezon badań. Kontynuowano badania rozpoczęte w 1995 r. Podobnie jak w sezonie poprzednim, wykopy otwierano na szczytach dwóch niewielkich wzniesień w obrębie wyspy w torfowisku, na których powierzchni podczas planigrafii odkryto fragmenty kości ludzkich, należących do typu kromanioidalnego. Przebadano powierzchnię 91 m².

Jeden z pochówków barwionych ochrą (grób nr 1) wydobyto w 1995 r., na kolejny (grób nr 2), niestety bardzo zniszczony przez orkę, natrafiono w 1996 r. w wykopie nr 3. Zmarły spoczywał w niewielkiej jamie grobowej, zorientowanej na linii północ-południe, z głową na południe. Na południe od głowy znajdowała się duża bryłka czystej ochry. W niektórych partiach jamy grobowej występowała ochra zmieszana z piaskiem, zaś w obrębie całego grobu – małe grudki tego barwnika i drobne fragmenty węgla drzewnego. Jama grobowa miała regularny, owalny kształt. Jej rozmiary wykluczają pochówek w pozycji wyprostowanej. Jakkolwiek zły stan zachowania grobu utrudnia interpretację, z zachowanych danych można wynioskować, że pierwotnie zmarły spoczywał na plecach, z nogami podkurczonymi w prawą stronę lub – jak w przypadku grobu nr 1 – podciągniętymi pod brodę. Brak było jakiegokolwiek wyposażenia. Nad kośćmi miednicy znaleziono pojedynczy fragment ceramiki, jednak fakt, iż tę część jamy grobowej naruszyła orka, uniemożliwia jego wiązanie z pochówkiem, tym bardziej że na stanowisku występowały liczne ślady osadnictwa z innych okresów. Szkielet zachował się fragmentarycznie – brak było znacznej części kości długich i kości czaszki. Część kośćca udało się wydobyć z humusu. Osobnik ten należał do archaicznego typu kromanioidalnego. Jakkolwiek datowanie ¹⁴C jest bardzo późne – 3805±70 BP (AMS Uppsala Ua-13085), w kontekście najnowszych badań nad epoką kamienia w północno-wschodniej Polsce grób ten należy wiązać z mezolityczną tradycją pochówków łowieckich. Na krawędzi torfowiska natrafiono na spływ warstwy kulturowej z licznymi zabytkami krzemiennymi i ceramiką kultury niemeńskiej ze schyłkowego mezolitu.